

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

Quid multi graues Theologi, ac præsertim Clemens Alexandrinus, de
externis disciplinis senserint, & de Gnosimachis, Cap. 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

Cap. 63. in Climacho, *ὡς ἂν λαλῆν*. Locum hunc appicta cruce corruptum esse indicat Gesnerus. Miror autem, quin prima fronte deprehenderit pro *λαλῆν* scribendum *λαλῆν*, cum nullum aliud vocabulum sensus admittat.

Quid multi graues Theologi, ac præsertim Clemens Alexandrinus, de externis disciplinis senserint: & de Gnosimachis.

CAP. XIII.

ET si disciplinas externas, liberales dici debere negat Augustinus, eosque qui cum iniqui & impij sint, liberaliter tamen sibi eruditi videntur, ad illud Scripturæ reuocat, Si Filius vos liberauerit, verè liberi eritis: at idem tamen non negat, quin eæ ad res diuinas pro dignitate tractandas & explicandas, Euangelique veritatem asserendam magno adiuuamento esse possint, modò quis in illis non consenescat, nec tanquam ad Sireneos scopulos adhærescat. Quæ etiam in sententia fuisse magna autoritate Theologos, Basilium, Nazianzenum & Hieronymum, notius est quàm vt commemorandum sit. Quin ab Eusebio quoque Casariensi memoriæ proditum est, Origenem solitum fuisse homines ad liberalium artium studium inducere, quòd hinc ipsis ad litterarum sacrarum speculationem non parum emolumenti rediturum esse assereret. In quo sanè cum præceptoris sui Clementis Alexandrini vestigiis instituisse constat, qui cum omni doctrinæ genere instructissimus esset, lib. i. Stromat. eorum opinionem grauitè & eruditè refutat, qui humanarum artium studiis nihil temporis impendendum censent. His enim animos ad ea, quæ intellectu solo percipiuntur, excitari atque exerceri, his ad Christianam pietatem præparari, denique, vt Legem Iudeis, sic has quoque Gentilibus ad Christum pedagogi vice fuisse asserit. Atque illud Scripturæ explicans, Ne frequens sis cum extranea, Vti quidem, inquit, mundana eruditione, non autem in ea immorari, ac pedem penitus figere admonet. Neque enim committendum esse, vt ancillarum illecebris delinuti, Heram Philosophiam aspernemur. Vbi etiam præclare per Agar ancillam, secularem doctrinam significari posse ait, cum qua Abrahamum prius congregari debere docet, ac deinde cum Sarra. Atque aliquanto inferius de eadem re tractans, his verbis vtitur: Est quidem Saluatoris doctrina per se perfecta, nec rei cuiusquam indiget, vt quæ Dei virtus ac sapientia sit. Accedens autem prophana Philosophia, non quidem fortio rem veritatem efficit, sed hoc præstat, vt sophisticus conatus nihil aduersus eam possit. Ac fidei quidem veritas, vt panis, ad vitam tuendam necessaria est: hæc autem obsonio ac bellatis similis est. Porrò, teste Pindaro, *δέπνυς λίχροντος γλυκὺν τεράλιον* .i. sub finem cœnæ dulcis est placenta. Hæc, & in eandem sententiam alia multa vir ille doctissimus. At contra Ioannes Damascenus quosdam fuisse commemorat ita non modò prophana, sed etiam diuinæ litteraturæ infestos hostes, vt omnem prorsus eruditionem vanam ac superuacaneam esse dicerent, eosque inanè operam sumere, qui in sacris libris scientiæ quicquam exquirerēt. Neque enim Deum à nobis præter pias ac probas actiones aliquid ultra postulare. Quam quidem opinionem vt non solum absurdam ac belluinam, verum etiam impiam & perniciosam merito inter hereses ascribit, eosque, qui eam tuebantur, Gnosimachos, quòd scientiæ bellum indixissent, nuncupat. Ac mihi certè, vt olim Athenæ & Sparta, duo Græciæ oculi dicebantur, sic vitam religioni Christianæ consentaneam, & doctrinam piam, duos Christianæ perfectionis oculos commodè dici posse videtur: vt non abs re à Gregorio Nazianzeno scriptum sit, eos qui aut vita tantum, aut eruditione dun-

Epist. 137.

Lib. 2. de Doctr. Christ. cap. 40.

Basil. O. rat. ad nepot. Naz. in Basil. Hieron. epist. ad Magnum. Libr. 6. c. 18.

Damasc. lib. de hæresibus.

In Orat. Funeb. Basil.

taxat excellent, nihil à lucis differre: qui autem parem in vtraque laudem consecuti essent, eos verè ambidextros ac perfectos esse.

Illustratus Chrysostomi locus in Hom. 9. in 2. Epist. ad Corinth.

CAP. XIII.

ERANT Chrysostomi ætate nonnulli, quemadmodum & hac nostra tempestate non pauci, voluptatum illecebris ita deliniti atque corrupti, ut quæ de futuræ vitæ præmiis ac suppliciis Scriptura tradit, vel pro fabulis haberēt, vel certè parum admodum curarent. Eorum enim hæc verba erant: Da mihi hodiernum diem, & crastinum cape. hoc est, Sine me præsentis vitæ oblectamentis frui: tu verò futura bona tibi habe. Atque etiã, in re scilicet maximè seria iocâtes, his verbis à circo petitis utebãtur: Si talia illic erunt, qualia ipsi dicitis, *ἐν αὐτῷ ἐνὸς γέγονεν, ἀντὶ δὲ μὴδὲν ὅλας ἦ, δύο αὐτῷ ἑδνός .i. vnū pro vno extitit: sin autē nihil omninò sit, duo pro nullo. Quòd quidē perinde erat, ac si ad hunc modum loquerentur: Si vera sunt quæ de iustorum præmiis, & iniquorum suppliciis commemorantur, æqua conditione erimus. Nos enim præsentia habebimus, vos futura. Sin falsa & commentitia, nos quidem duplici nomine beati erimus, ut qui & in hac vita in omni voluptatum genere versati fuerimus, & in altero æquo nullas pœnas subituri simus: vos contrà duplici nomine miseri, ut qui & in hac vita magnos labores susceperitis, & in futura vita nihilo quàm nos meliøre conditione futuri sitis. At impiam hanc & Epicuream opinionem grauiſſimis verbis infectatur vir sanctissimus, ostenditque impiis non modò duo pro vno minimè fore (hoc enim à Dei iustitia abhorre docet), sed ne vnum quidem pro vno. Impiis enim ne in hac quidem vita bene esse posse, cum impuræ ac sceleratæ conscientiæ perpetuus comès sit metus, animique angor. Exciderat porrò ei, qui ante me hunc Commentarium Latinum fecit, vna linea, quæ totum hunc locum prorsus obscurabat. Nam post hæc verba, *ὁρᾷς ὅτι ἐν αὐτῷ ἐνὸς τῆος, καὶ ἔτι δύο αὐτῷ ἐνός: ἐγὼ δὲ σοὶ κασιγῶν δειξάω, ὅτι ἔτι ἐν αὐτῷ ἐνός, ἀλλὰ δύο αὐτῷ ἐνός* (vbi tamen legendum fortassè *αὐτῷ ἑδνός*) *ἔσται τοῖς δικαίοις .i.* Vidēsne quòd adhuc vnum pro vno sit, & nō duo pro vno? At ego infra hoc tibi ostendam, quòd ne vnum quidem pro vno sit, verum contrà iustis duo pro vno (vel, pro nihilo, potiùs) erunt. Hoc est, ut dilucidius id explicem, iam tibi, quisquis es qui circensè hoc dicto abuteris, illud præcidi, nulla piis post hanc vitam præmia, nullas impiis pœnas à Deo constitutas. Itaque iacet iam illud tuum, Duo pro vno. Ostendi enim id cum Dei iustitia ex diametro pugnare, ut quispiam & hinc vitiorum lenociniis ac voluptatum illecebris totum se tradat, & caelestibus ac sempiternis bonis quandoque oblectetur. Id quod tu stulte tibi pollicebais, tremendum illud Christi tribunal in dubium reuocans. Nunc verò porrò progrediar, atque illud planum faciam, tibi tuique similibus, ne vnum quidem pro vno fore, hoc est flagitiosos & cōsceleratos homines non modò in altera vita miserrimo ac terribissimo statu fore, sed ne hinc quidem suauem ac iucundam vitam habere: cum contrà ij, qui fidem ac iustitiam colunt, duo pro vno (ego tamen, ut dixi, *αὐτῷ ἑδνός* lege malim .i. pro nullo) habeant, hoc est, non modò sempiterna in cælo præmia consecuturi sint, sed hic quoque summa cum iucunditate ac tranquillitate viuant.*

Laſinius